

(باسى 1_ بەتتە)

ونان “جاپايي ىلگەرلەتۋىگە دەيىن” چاڭجيجياڭ ەكونوميكالق بەلدەۋىن دامىتۋىدڭ نەگىزىن يىگەرپ، باعىتىن بەلگىلەدى.

كۇندەر جىلجىپ، ايلار اۋناپ، ەداۋىر گۇل-دەنىپ، زامان جاڭغاردى. داريا بويىنداعى ولكە، قالالار جاڭا دامۇ ۇستانمىن جاپايي دايەكتىلەندىد- رىپ، ەكولوگىيالىق ورتانى وڭاۋدى كۇش سالا ئل- كەرەلتىپ، جوعارى ساپالى دامۇ ارناسىندا نىق قا- دامەين السىقا جول الدى.

ەكولوگىيانى الدىنەن ەسكەرۇدىڭ، جاسىل دامۇدىڭ نەگىزگى شاپقاس مايدانى

بەيبەرەكت وىسكەن قامىستى الاپ تۇتاسقان گۇلدى القايقا اينالدى، جاداعاي كەمەر تاس جول سەرۋەن جولعا وزگەردى… مەملەكت مەرەكەسى- نىڭ ۇزاق دەمالسى كەزىندە توپ - توپ ساياحات- شى جىياڭسۇدىڭ ناتۇگىنىڭ حايىمىنىنداعى دۇڭخۇجوۋ چاڭئان باقتاسنا كەلىپ، داريانىڭ تولقىن ۇنىنە قۇلاق ُتۇرىپ، كۇزدىڭ كوركەم كو- رىنىسىنىنن ُلاززات الدى. ەكولوگىيالىق جاسىل كاريدور ارقىلى داريا بويىن، تەڭىز جاعالاۋىن جو- بالادى. ناتۇڭ قالاسى بيبىل داريا بويى، تەڭىز جاعالاۋى ەكولوگىيالىق كورنىسى بەلدەۋى قۇرىل- سى پنجەنەرياسىن جاپياي باستاپ، جالىي تۇلعالىق بەت - بەينەنىڭ جاڭمالناۋىىن، فۇنكىسىيانىڭ قايتالاي سومدالۋىن ىلگەرلەتتى.

ناتۇڭ قالاسى 10 مىڭ شاقىرمەدىق چاڭجيجياڭ دارياسى جىياڭسۇدا تەڭىزگە قۇباتىن ەڭ سوغىي ەكولوگىيالىق قالىتى. 2020 - جىلى 11 - ايدىڭ 12 - كۇنى باس شۇجي شي جىنپىڭ ۇشان رايونىنىڭ بىينىچياڭ اۋماعىندا قىزمەت تەكسەرىپ، تەكسەرۇ - زەرەتتەۋ جۇرگىزدى. “بۇرىنعى لاس، رەتسىىز، ناشار جەرلەردىڭ قازىردىگى باقتا جاسىل بەلدەۋىنە اينالۋى ُبىزدىڭ بەلدى بەكەم بايلاساتق بولغانى، چاڭجيجياڭ ەكونوميكالق بەلدەۋىن دامىتۇدا جاپياي قورعاۋدى بىرگە يىگەرۇ، قاۋىرت اشۇمەن اينالسى- پاۋ تالابىن، ُسوز جوق، ويداعىداي تىياناقتاندىرا الاتىندىعىمىزدى ۇعىندىرادى”، - دەدى باس شۇجي شي جىنپىڭ.

چاڭجيجياڭ ەكونوميكالق بەلدەۋىنىڭ دامۇىن ىلگەرەلتەۋ — شي جىنپىڭ جولداستى ۇيتقى ەتكەن پارتيا ورتالىق كومىيەتتىنىڭ كەلەلى شەشىى، مەم- لەكەتتىڭ دامۇ جالىي جاعايدىنا ساياتىن كەلەلى ستراتەگىيا.

2016 - جىلى 1 - ايدىڭ 5 - كۇنى باس شۇجي شي جىنپىڭ چۇڭچىڭدە چاڭجيجياڭ ەكونوميكالق بەلدەۋىن دامىتۇدى ىلگەرلەتەۋ جونىندەگى اڭگىمە ُماجىلىسىن اشپ ُارى ماڭغىزدى ُسوز سويلەپ، چاڭجيجياڭ ەكونوميكالق بەلدەۋىن دامىتۇدى ىلكە- رىلەتۇدىڭ كەلەلى ستراتەگىيالىق يدەياسىن جان - جاقتى ىشكەرىلەي بايىمداپ، بىلاي دەپ باسا دا- رىپتەدى: چاڭجيجياڭ دارياسىنىڭ ەكولوگىيالىق ورتا- سىن قالپىنا كەلتىرەۋدى بارىنەن ماڭغىزدى ورنىغا قويىپ، جاپياي قورعاۋدى بىرگە يىگەرۇ، قاۋىرت اشۇمەن اينالسىاۋ كەرەك.

چاڭجيجياڭ دارياسىنىڭ جوعارى اعارىنداعى وزەنىنىڭ ورتاسىنداعى ُبىرىنشى ۇلكەن ارال — جاسىل جەلەك جامىلىپ، سارالا قاز سايران سالعان گۇاڭياڭ ارالىنان ادام مەن تايىيعاتنىڭ جراسىمىدى قاتار ُومەر ُسۇرىپ جاتقان كورنىسى مەن مۇندا- لايىدى. كوپ جىلدىڭ الدىندا بۇل ارادا 3 مىللىيون شارشى مەتردەن استام قورا - جاي سالۇ جوسپارالا- نىپ، تاۋ بەتكەيى تەگىستەلىپ، وىسەمدىك جامىلع- سى وپىرادىالغان بولاتىن.

تاۋدى قورعادى، سۇدى جونىگە سالىدى، ورمان وترىغىزدى، اتىزدى ارلەدى، كولىدى تازارت- تى، ُشۋىتپى جاپقالتتى، چۇڭچىڭ قالاسى چاڭجيجياڭ دارياسىنداعى وسى ُبىر جاسىل قالىتقىنى قورعاپ، گۇاڭياڭ ارالىن جاپياي قالپىنا كەلتىرەۋ بەكىمەنە كەلدى. “ارالداعى وىسەمدىكتەر قالپىنا كەلىپ، 500 تۇرگە تايادى، وىسەمدىك جامىلىعىمەن كومەكرەلۇ مولشەرى 90%تەن استى، 191 تۇرلى قۇس ەستە- لىككە ىندى، بىلىتىر كوپتەگەن جىل قۇستارى وىسىندا كەلىپ قىستادى”، - دەدى چۇڭچىڭ گۇاڭياڭ ارالىن جاسىل دامىتۇ شەكتى سەرىكتەسىتە- گى پارتكومنىڭ شۇجىي ۋاڭ يۇە.

بۇرىن لاس سۇ وزەن - داريالارعا قۇيىلىپ، كەمەجايدا تاسى - شاعىل ُيىبىلىپ، جىمپيا ونەرکاسى-

بى كاسپورىنندارى داريانى قورشاي ورنالاسىپ، چاڭجيجياڭ دارياسى سۇنىىڭ ساپاسى ۇزدىكسىز نا- شارلاپ، ەكولوگىيالىق يقۇاتى كەرى شەكىنىپ، ەكولوگىيالىق جۇيە ساقىتىق دابىلسن قاقىتى. “چاڭجيجياڭ دارياسىنداعى بالقتار بارعان سايبىن ازلا- يىپ، بارعان سايبىن ُشوحىپ كەتتى“. نەشە ون جىل بالقىشى بولغان ۇچاندىق ۋاڭ مياڭۇ مۇنى شى- نايى سەزىنگەن بولاتىن. ۇزاق ۋاقىت قالىپتان تىس اۋلانعادىدىقتان جانە سۇ ساپاسى لاستانغاندىقتان، چاڭجيجياڭ دارياسى ورگانىيزمدەرىنىڭ كەمەلدىلىك كورسەتكىشى ەڭ ناشار “بالقىسىز” دارەجەگە ُتۇ- سىپ قالغان ەدى.

2018 - جىلى 4 - ايدىڭ 26 - كۇنى، ۇحان. چاڭجيجياڭ ەكونوميكالق بەلدەۋىنىڭ دامۇىن ىشكە- رىلەي ىلگەرەلتەتۇ جونىندەگى اڭگىمە ُماجىلىسى اشىلدى. “چاڭجيجياڭ ەكونوميكالق بەلدەۋى ەكولوگ- يانى الدىمەن ەسكەرۇدىڭ، جاسىل دامۇدىڭ جاڭا جولىمەن ُجۇرۇرى كەىرەك”. باس شۇجي شي جىنپىڭ جاڭا جاعايدا چاڭجيجياڭ ەكونوميكالق بەلدەۋىن دامىتۇدىڭ باعدارىن نۇسقاپ، جوباسىن سىزدى بەردى.

بيىل 1 - ايدىڭ 1 - كۇنى ساعات نولەدە، چاڭجيجياڭ دارياسى اعارىنىڭ ُتۇبىندى سۇ ايدىندا- رىندا 10 جىل بالىق اۋلاۋعا تىيم سالۇ جاپياي باستالدى.

بالقىشىلار جاعاعا شىقتى، چاڭجيجياڭ دارياسىن- داعى تۇرلەردىڭ ماڭدايى بولغان چاڭجيجياڭ داريا- سى دەلفىندەرى “مەكەنىنە ورالۇدا”. بيىىل دەلفىندى كوپ ۇشراتتىم، ولاردىڭ قايتىپ كەلگە- نىنە قاتتى قۇانىشتىمان”. ۋاڭ مياڭۇ ۇحان قالاسى جياڭشيا رايونىنداعى چاڭجيجياڭ دارياسىندا بالق اوۋ- لاۋعا تىيم سالاتىن جىنكوۋ اۋماعىنىڭ كومەكىشى شارلاۋشىسىنا اينالدى، سونمەن “بالق اۋلاۋشى” “بالق قورعاۋشعا” اينالدى.

“چاڭجيجياڭدا بالىق اۋلاۋعا تىيم سالۇ كەلەلى ُسى، بۇل 300 نەشە مىڭ بالقىشنىڭ تىرشلىگىنە سايادى، از بوداۋ بەرىلمەيدى، ُبىىراق جالىي الاپتىڭ ەكولوگىياسىن قورعاۋعا سالىستىرعاندا جانە دە تاتىيدى”. 2020 - جىلى 8 - ايدا باس شۇجي شي جىنپىڭ انخۇيدا قىزمەت تەكسەرىپ، تەكسەرۇ - زەرتتەۋ جۇرگىىزگەندە وسىلاي دەپ باسا دارىپتەدى.

جالپى جاعداي ۇشش جوبا جاسادى، ۇرپاق- تار ۇشش جوسپار قۇردى. باس شۇجي شي جىنپىڭ بىلاي دەپ اتاپ كورسەتتى: ەكولوگىيالىق ورتا جۇيە- سىن قورعاۋدى، قالپىنا كەلتىرەۋدى كۇشەيتۇ كەرەك. ەكولوگىيالىق جۇيەنىڭ تۇتاستىعىن جانە الاپتىڭ جۇيە- لىلىگىن شعار ُتۇيىن ەتىپ، نەگىن تەككەپ، توركىىن تاۋىپ، جۇيەلى ەمدەۋ كەرەك.

ەكولوگىيانى قورعاۋدان قامال اۋ شاپقاستارى دارييا بويىنداعى ولكە، قالالاردا ترەكس - تىركەس —

ُۇش قىساق توسپا رايونى زىگۇي پورتى كەمە تۇراى، “جاسىل جاعا ەلكىزى” بۇل ارانى ديزەل موتورنىڭ گۇرىلدەگەن داۋىسىمەن، كەمە- لەردىڭ سى - تۇتەگى قاپتاعان جاعايدىمەن قوش- تاستىردى؛ تايياۋ جىلداردان بەرى جيۇجىياڭدا چاڭجيجياڭ دارياسىن بويلاي 340تان استام كەن جا- بىلدى، دارياعا ُبىر كىلومەترگە تايياۋ الاپتىاعى شاعىن جىمپيا ونەرکاسىپ كاسپورىنندارى تۇگەلدەي جابىلىپ، شەگىنىپ شىقتى؛ يۇەياڭخنىڭ لىنىشياڭ قالاسى جياڭئان قالاشىعى چاڭجيجياڭ قىستانىندا 10 مىڭ مۇلىق قايراك تاييىي سازدىققا اينالىپ، ەكو- لوگىيالىق ساياحات كاسىبىن دامىتتى؛ نانچىڭنىڭ پۇ- كوۋىنىدەگى “10 شاقىرمەدىق كەمە جاساۋ بەلدە- ۋى” بىينىچياڭ ەكولوگىيالىق كورنىسى بەلدەۋىنە وزگەردى…

ُبىر قىدىرۇ تۇزىمىدىك جوبالار سەلبەسىپ جاپياي قورعاۋدى بىرگە يىگەرۇ تاماشا جاعايدىن قالپىتاستىردى —

ۇنامسىز تىزمىدىكتى باسقارۇ جۇيەسىن ورناتا- تى؛ قىيا بەت سۇ ساپاسىن ُبىر تۇتاس باقلاپ - ولىشەپ، ُبىر تۇتاس جاريالاپ، اي سايبىن باعالاپ، ماۋسىم سايبىن ساقاندىردى؛ قاتىستى ول- كەلەر ولكە ارالىق جانە ولكە شىندەگى ەندىك ەكولوگىيالىق تولەم بەرۇ مەحانيزىمىن جەدەل ورناتا-

تى؛ جوعارى، ورتا، نومەنگى اعاردا وڭىرلىك كەڭەس، سەلبەستىك مەحانيزمى جەكە - جەكە ور- ناتىلدى؛ چاڭجيجياڭ دارياسىن قورعاۋ زاڭى رەسىيى اتقارىلىپ، داريانى زاڭ بويىنشا جونىگە سالۇ جاڭا كەزەڭگە ُوتتى…

5 جىلدىان استام ۋاقىتتان بەرى چاڭجيجياڭ ەكونوميكالق بەلدەۋىنىڭ ەكولوگىيالىق ورتاسىن قورعاۋدا بۇرىلىسى سىيپاتتى وزگەرىستەر تۇىلدى، جۇڭخۇا ۇلتىنىڭ انا وزەنىندە تىرشلىك تىنىسى جالىندادى.

قازىر چاڭجيجياڭ دارياسىنىڭ نەگىزگى اعارى بويىنداعى قالالاردا، اۋدان قالالاشقتارىندا لاس سۇدى، قوقىر - قوقسىقتى شوعمىلى ُبىر جاقتى تەتۇ قۇربىلعالارى نەگىزىنەن جاپياي جاپپىلاستى؛ چاڭجيجياڭ دارياسىنىڭ نەگىزگى اعارى بويىنداعى كەمەجايلارعا كەمە قوقىر - قوقسىق قۇربىلعالارى جاپياي ورناتىلدى؛ دارييا جاعالاۋىنداعى ُبىر كىلومەتر الاپتاعى مەشەۋ جىمپيا ونەرکاسىپ ُوندىد- رىس قۇاتى نەگىزىنەن قاتاردان قالدىرىلدى… بيىل الدىڭعى جارتى جىلدا چاڭجيجياڭ ەكونوميكالق بەلدەۋىنىىڭ سۇ ساپاسى سالىستىرمىسى 88.2% بولپ، سايكەس مەزگىلدەگىدەن 2.1 پاينىز جوعا- رىلاپ، بۇكىل ەلدىڭ ورتاشا دەڭگەيىىنەن 6.5 پاينىز جوعارى بولدى.

ادام مەن دارييا ەتەنە جاقىن بولپ، قالا مەن سۇ ُبىر - ُبىرىن سۇبەينىش ەتتى. تاۋ، سۇ، ادام، قالا جارىسىمدى توسىقان چاڭجيجياڭ ەكونوميكالق بەلدە- ۋىنىڭ جاڭا بەينەسى كەسىكىندەلىپ كەلدەي.

ەل ُشى، حالقارا قوس اينالىمنىڭ كۇرە تامىرىن تىركىلىسىزدەندىردى

التىن كۇزدەگى چۇڭچىڭنىڭ گو - يۋان پور- تىنىدا، مۇنارا كرانداز قاز - قاتار بوي سوزىپ، جۇك كەمەلەرى ارلى - بەرلى جۇيتكىپ، تەمىر جولداز قايشالىسىپ، كولكىكتەر اعىلىپ جاتتى.

2016 - جىلى 1 - ايدا باس شۇجي شي جىنپىڭ گو - يۋان پورت اۋماعىنىڭ قۇرىلىشىلارىنا، باس- قىارۋشىلارىنا بىرەگەيى قۇرىلغىمەن، بىرەگەيى تەحنىكامەن، بىرەگەيى باسقارۇ تاسلىمەن، بىرە- گەيى قىزمەت وتەۋمەن چاڭجيجياڭ ەكونوميكالق بەلدەۋىنىڭ دامۇىنا ويداعىداي قىزمەت ەتۇدى، ُ”بىر بەلدەۋ، ُبىر جول“ قۇرىلىسىنا ويداعىداي قىزمەت ەتۇدى، باتىس بولىكتى قاۋىرت اشۇدى ىشكەرىلەي ىلگەرەلتەتۇگە ويداعىداي قىزمەت ەتۇدى تاپسىردى.

وڭتۇستىكتەن كەلىپ، سولتۇستىككە ُوتىپ، باتىستان كىرىپ، شىعىستان شىعىپ، شار تاراپپەن تۇتاستى. گو - يۋان پورتى چاڭجيجياڭ دارياسىنىڭ جوعارى اعار ُوڭىرىنىڭ ەلىمەن ۇلاساتىن “ارا- لىق وتكەرمە بەكتەننە” اينالدى. “چاڭجيجياڭ دارييا- سىن كۇرە تامىر ەتىپ، تۇرلىشە زات اينالىمى ارنا- لارى وسى جەردە ُەركىن قۇرالۇدى” جۇزەگە اسىر- دى،. - دەدى گو - يۋان پورتى حالقارالىق زات اينالىمى تورابى قۇرىلىسىن دامىتۇ شەكتى سەرىك- ەتسىنىڭ القا باستىعى ليۇ جۇن.

“چاڭجيجياڭ ەكونوميكالق بەلدەۋىن ەكولوگ- ياسى اناعۇرلم كوركەم، قاتىناسى اناعۇرلم تىركە- لمسىسىز، ەكونوميكاسى اناعۇرلم سايكەستى، بازا- رى اناعۇرلم بىرلىككە كەلگەن، مەحانيزمى اناعۇر- لم علمي التىن ەكونوميكالق بەلدەۋ ەتىپ قۇرىپ شىعۇعا قۇلىشىنۇ كەرەك”، باس شۇجي شي جىنپىڭ چاڭجيجياڭ ەكونوميكالق بەلدەۋىنىڭ دامۇىنا جوبا كەسىكىندەپ، ايقىن بەتالىس كورسەتتى.

بيىل 8 - ايدىڭ 1 - كۇنى ۇحان ياڭلو حالقا- رالىق پورتى سۇ تاسمالى مەن تەمىر جول تاسىما- لىن بىرلەستىرۇ 2 - مەرزىمىدىك نىسانى سىكە قوس- لىپ جۇمىس جۇرگىزە باستادى، وسى جەردە سۇ تاسمالى مەن تەمىر جولى تاسمالىن جىكىسىز ُتۇ- يىستىرۇدى جۇزەگە اسىرعان بۇل نىسان بولاشاقتا جىلىنا ُبىر مىللىيون ولىشەمدى تىبەۋىش قورايتى سۇ تاسمالى مەن تەمىر جول تاسمالىن بىرلەستىرۇ ارقىلى جونەلتەتىن كولەمگە يە بولپ، چاڭجيجياڭ دارياسى بويىنشا سۇ تاسمالى مەن تەمىر جول تاسمالىن بىرىكتىرگەن ەڭ ۇلكەن بازاعا اينا-

لىپ، شىعىس سولتۇستىك ازىدان، شىعىس ازىدان، شىعىس وڭتۇستىك ازىدان ۇحان ارقىلى ەۋروپاعا باراتىن حالقارالىق زات اينالىمى جانە ساۋدا جاڭا ارناسىن ىشكەرىلەي اشپاىق.

ُۇش قىسقاڭداعى كەمە كوتەرگىشتە 2016 - جىلى 9 - ايدا سىناق رەتىندە كەمە قاتىناي باستا- عان 5 جىلدا، 22 مىڭ كەزەكتەن استام حاۋىپسىز، ورنىقتى جۇمىس جۇرگىىىزىپ، 14 مىڭ 600دەن استام كەمە - رەت، 6 مىللىيون 818 مىڭ 600 توننا جۇك، 467 مىڭ 200دەن استام ادام - رەت وتكىد- ىپ، جولأۋشى تاسىمال مولشەرى، جۇك تاسىمال مولشەرى، وتكەن كەمە سانى تۇراقتى جوعارىلاۋ اۋقىمىن كورسەتتى.

ُۇش قىسقاڭان اسىپ، جىياڭليڭئان ُوتىپ، نەبىر وزەن ارىنلاردىن وزىنە قوسادى. مىڭ جىلدىق “التىن سۇ ارناسى” وركەشتەنە جوڭكىلىپ، دارييا بويىنداعى ولكە، قالالاردىڭ جانە بۇكىل ەلدىڭ، ُتپتى ەلەمنىڭ ادام اعىنىن، زات اينالىمىن، قارجى اينالىمىن ُونىمدى تۇتاستىرىپ، دۇنيە ُجۇ- زى ەكونوميكاسىنىڭ لىپ تولقىنىنا قوسىلدى.

چاڭجيجياڭ دارياسىنىڭ تەڭىزگە قۇيار ساعامىس- نىڭ سولتۇستىك قاناتىندا، تۇڭخوجۇ شىعاعانىمىڭ 200 مىڭ توننا دەڭگەيىندەگى تەرەك سۇلى ۇلكەن پورتى بوي كورسەتىپ، الدىدا شاڭحاي ياڭشان پورتى مەن نېڭجو جوۋشان پورتىنان كەينىگى ەل- لەستىرەتىن جاڭا ارناسىنا اينالماق. “14 - بەسىجىلد - دىق” مەزگىلدە، جىياڭسۇ سۇ، قۇرلىق، اۋە ستە- رەولىدى، قوس اينىمالىي ستىراتەگىيالىق ارنانى جەدەل قۇرىپ، بۇكىل ەلدىڭ جاڭا دامۇ ارناسىن قالىپتاستىرۇنا قىزمەت وتەۋدىڭ ُونىمىدى جولى جونىندە نىزدەنىس جاسايدى.

وزەن مەن تەڭىزدى بىرلەستىرىپ، قۇرلىق پەن تەڭىزدى ۇندەستىردى؛ ارقاۋ ُتۇزۇ تارتىلىپ، اعىس - ارنالار تىركىلىسىزدەندى.

“بۇكىل ەل ُبىر تۇتاس جۇيە يدەياسىنا تا- باندى بولپ، بۇكىل ەلدىڭ دامۇ كەلەلى جاعايدىن- دا وزىندىك دامۇ ورنىىن ايقىنىداپ، ەل ُشىسى ۇلكەن اينالىمىن تىركىلىسىىزدەندىرەۋدى ىلگەرد- لەتۇگە ُتيىمىدى ۇتىمدى جول قاراستىرۇ كەرەك“. 2020 - جىلى 11 - ايدا باسش شۇجي شي جىنپىڭ چاڭجيجياڭ ەكونوميكالق بەلدەۋىنىڭ دامۇىن جاپياي ىلگەرەلتەتۇ اڭگىمە ماجىلىسىندە وسىلاي دەپ باسا دارىپتەدى.

چاڭجيجياڭ اتىراۋىن ُبىر تۇلعالاندىرۇ “ايدا- عاردىڭ باسى” بولپ كوككە سامعاىسا، چاڭجيجياڭ دارياسىنىڭ ورتاڭعى اعارىنداعى قالالار شوعمىرى “ايداعاردىڭ دەنەسى” رەتىندە تىرەك بولپ، چىڭدۇ - چۇڭچىڭ قوس قالا ەكونوميكالق شەڭ- بەرى “ايداعاردىڭ قۇيرىعى” بەينەسىندە سەرىمەل- دى… دارييا بويىنداعى ولكە، قالالار بىرلەسىپ قىيمىلداپ دامىپ، چاڭجيجياڭ ەكونوميكالق بەلدە- ۋىنىدەگى “ُبىر بەلدەۋ، ُبىر جول” ستراتەگىيالىق تىرەك ُتۇيىنى قۇرىلىسىن تەزدەتىپ، ەل ُشىسى ۇلكەن اينالىمىن تىركىلىسىىزدەندىردۇدى ىلگەرلىە- تىپ، جوعارى دەڭگەيىدە سىرتقا ەسىك اشۇدىڭ جاڭا بىيگىن تۇلعالاۋدا.

ەكونوميكانىڭ جوعارى ساپالى دامۇىن جەنەكتەيتىن نەگىزگى كۇش

شىبرىشقىتاۋعا بولاتىن اينەك، ۇلبىرەگەن جۇقا اينەك… انخۇيدىڭ بىنجۇبىنداعى فۇقا اينەك جاڭا تەحنىكا مەملەكەتتىك ُتۇيىندى تاجىرىبەحاناسىنا كىرسەڭىز، بەينە اينەك ەنتىسىكولپەيدياسىن اشقانداي بولاسىز. مەملەكەتتىڭ ستراتەگىيالىق قاجەتى مەن جاسىل، تومەن كومىرتەكتى بولۇ نىسانسىن كوزدە ۇستاعان بۇل ارا ارت - ارتىنان وزىق تەحنىكادان قامال الدى ُارى بازارعا تەز قادمەن بەتتەدى.

“جاڭا دامۇ ۇستانىمىنا تاباندى بولۇ”، “رە- فورمانى، جاڭقالق اشۇدى، ستراتەگىيالىق ُبىر تۇتاس جوسپارلاۋدى، جوبا ارقىلى جەنەكتەنۇدى كۇشەيتۇ”، “چاڭجيجياڭ ەكونوميكالق بەلدەۋىنىڭ دامۇى ارقىلى ەكونوميكانىڭ جوعارى ساپالى دامۇىن ىلگەرلەتۇ”… جاڭا جاعايدا چاڭجيجياڭ ەكونوميكالق بەلدەۋىنىڭ دامۇىن ىلگەرلەتۇگە

مەڭزەس، باس شۇجي شي جىنپىڭنىڭ چاڭجيجياڭ ەكونوميكالق بەلدەۋىنىڭ دامۇىن ىشكەرىلەي ئل- گەرلەتەتۇ جونىندەگى اڭگىمە ماجىلىسىندەگى ُبىر قىدىرۇ تالاپتارى مەن ورنالاستىرۇلارى باستان - اياق “جوعارى ساپالى دامۇ” سىندى ُتۇبىرلى تالاپتى كورنەكتىلەندىردى.

ۇلكەن دارييا جوحكىلە اعىپ، لىپ ايداعار بىيگە باستى. چاڭجيجياڭ ەكونوميكالق بەلدەۋىنىدەگى ولكە، قالالاردىڭ جوعارى ساپالى دامۇدى ىلگەرلەتەتۇ امالييا- تى بىرىنەن - ُبرىى كەرەمەت بولدى.

جاڭا “جارسى جولنى” مىقتاپ سالىپ، جىياڭشىيدىڭ نانچاڭخىندا VR كاسىپ سالاىسى جوقتان بارلىققا كەلىپ، السىزدەن كۇشەيىپ، ُبىر توپ كاسىپ سالاسىندا باستاماشى كاسپورىندار ور- نالاسىپ جايىعاستى؛ شاڭحايدىڭ چۇڭچيڭى، خۇبەيدىڭ ۇحانى، چۇڭچيڭنىڭ گۇاڭخياڭداۋى، جىياڭشىيدىڭ جيۇجياڭى، خۇناننىڭ يۇەياڭى جاسىل دامۇدان ۇلكى كورسەتۇدى ىشكەرىلەي ىلگەرلەتە- تى؛ جىجىياڭنىڭ لىشۇيى، جىياڭشىيدىڭ فۇخوۋى ەكولوگىيالىق ونىمەردىڭ قۇنىن جۇزەگە اسىرۇ مەحانيزىمىن سىناق ەتۇدى بەلسەندى ورىستەتىپ، ەكونولوگىيانى الدىمەن ەسكەرۇدىڭ، جاسىل دامۇدىڭ جاڭا جولن قاراستىردى.

2020 - جىلى 11 - ايدىڭ 14 - كۇنى، نانچىڭ. باس شۇجي شي جىنپىڭ چاڭجيجياڭ ەكونوميكالق بەلدەۋىنىڭ دامۇىن جاپياي ىلگەرلەتەتۇ اڭگىمە ُماجىلىسىن باسقارپ اشتى. “لىمىزدىڭ ەكو- لوگىيانى الدىمەن ەسكەرۇدىڭ، جاسىل دامۇدىڭ نەگىزگى شاپقاس مايدانىنا، ەل ُشىسى، حالقارا قوس اينالىمىن تىركىلىسىىزدەندىرەتتىن نەگىزگى كۇرە نامىرعا، ەكونوميكانىڭ جوعارى ساپالى دامۇىن جەنەكتەيتىن نەگىزگى كۇشكە” اينالۇ چاڭجيجياڭ ەكونوميكالق بەلدەۋىنىڭ جاڭا تارىيىي بورىشى بولدى.

جاڭقالق اشۇ ارقىلى دامۇعا دەم بەرۇدىڭ جاڭا باسىمدىىن سومداپ، كاسىپ سالاىسى نەگىزد- نىڭ جوعارى دارەجەلىلەنۇىن، كاسىپ سالاىسى تىز- بەگىنىڭ وسىزاماندانۇىن ىلگەرلەتتى… ومىرشەڭ- دىك كۇشى تاسقىنداعان چاڭجيجياڭ ەكونوميكالق بەلدەۋىنىڭ بۇكىل مەملەكەتتىڭ ەكونوميكانى جو- عارى ساپالى دامىتۇ بارىسىنداعى جەنەكتىشلىك رولى اناعۇرلم كورنەكتىلەندى. بيىل الدىڭعى جارتى جىلدا چاڭجيجياڭ ەكونوميكالق بەلدەۋىنىدەگى 11 ولكە، قالانىڭ وڭىرلىك ُوندىرىس جالىي ُونىم قۇنى 24 تىرىللىيون 880 مىلليارد يۋان بولپ، سايكەس مەزگىلدەگىدەن 14% جوعارىلاپ، ەكو- نومىكانىڭ جالىي مولشەرى بۇكىل مەملەكەتتىڭ 46.9%ن يەلدەي.

كۇن سايبىن ساپاللانغان چاڭجيجياڭ ەكولوگىيا- سى ونى قوروعان ادامدارعا سى كورسەتۇدە. چۇڭچىڭدەگى گۇاڭياڭ ارالىنىڭ كوركەم ەكولوگىيا- لىق ورتاسى دارىندىلاردى، قارجىنى، تەحنىكانى تەز قارقىقمەن شوعمىرلانۇعا باۋراردى، كىداشۇنفي سىياقتى كاسپورىنندار ارت - ارتىنان كەلدى، ولار قونىستانغان چۇڭچىڭ نان - ان رايونى كوركەيىپ زەرەەلى كاسىپ سالاسىنىڭ بىيك بەلەسىنە اينالۇدا. باس شۇجي شي جىنپىڭ بىلاي دەپ اتاپ كورسەتتى: جاسىل دامۇدىڭ نەگىزىن ويداعىداي سالعاندا عانا، بۇدان كەيىنگى دامۇدا ارشىندى ىلگەرلەۋىشلىك بولادى“. “ُبىىر مىنانى سەر- گەكتىكەيىن كورە ُبلۇبىمىز ُتپىسى، قازىردىگى قول جەتكىزگەن ونىمىدىلىك تەك العاشقى قادامداى، بەلەستىك ونىمىدىلىك عانا، سان وزگەرىسىنىن ساپا وزگەرىسىنە سەكرۇ ُالى جۇزەگە اسا قويىعان جوق“.

چاڭجيجياڭ دارياسى تولاسسىز جوحكىلە السىقا اعادى، دامۇدىڭ مىنىدەتى اۋىر، جولى ۇزاق. سىچۋاننىڭ تاۋ - وزەندەرىنەن جىياڭئانداى سۇلى مەكەنگە دەيبىن جاڭا دامۇ ۇستانىمنىڭ جەنەكتىشلى- گىندە، تارىيىي بايسالدىلىق پەن ستراتەگىيالىق تا- باندىلىقتى ساقىتاپ، ُبىر جوبانى سوڭىنا دەيبىن جاساپ، بىرىنەن سوڭ ُبىرىن جالعاستىرا ستىتە- سەك، چاڭجيجياڭ دارياسىنىڭ ُمولدىر سۇى ۇرپاق- تارعا جالعاىسىپ، حالققا يىگىلك جەتكىزەدى.

(قاتناسقان تىلشەلەر: جىاۋ يۇيىفي، حوۋ ۋىنىكۇن، گو جىيەۋىن، ۋي يىجۇن، چوۋ نان، چىڭ شىخۇا)

(شىنخۇا اگەنتىتىگىنىىڭ 10 - ايدىڭ 20 -

كۇنى بەيجىڭىنەن بەرگەن خابارى)